

ALKOTMÁNY ÉS KÉNYURALOM.

A török birodalomból jönnek a hírek. Vérgözegekről, lázadásokról beszélnek. A lusta, szolgaságba szokott nép megmozdult. Nem érik már be az alkorán böles mondásaival, Allah paradicsomával, a hét menyország más-világi képeivel. Flni akarnak. Flni itt e földön, emberekhez méltón. A haladás török földre tette lábát s léptei alatt remeg az ozmán birodalom. S rengését megérezték a hatalmasok is. Aggodalommal, rettegéssel látják a viharfelhők tornyosulását, melyből lecsapnak rájuk a boszszu villama évszázadokon át elkövetett bűneikért. A nép ébrednek halálos dermedtségéből s egy mozdulata elég volt, hogy a szultán alkotmányt adjon.

A nagy kaput megdöntötték az új törökök s a nagy ur, hogy hatalmának egy részét meg-tartva, kénytelen volt a másik részét feladni. Mint a hajótöröttek, hogy életüket megment-sék, olajvetik a tengernek kincseiket.

Szűles úr választja el a mi forradalmunkat az új törökök forrongásától. Mások a célok, mások az eszközök. S mégis megelégedéssel olvassuk a híreket, melyek a török nép elége-dettségéről szólnak s örülünk, a szultán kényuralmának pusztulásán. Mert legyen bár az alkotmány csak takarója újabb uralom-nak, váltsa bár fel a kényuralmat majd az osztályuralom, a török nép a fejlődés oly lépé-sőjére tette lábát, mely nélkül magasabbra nem léphetne, tovább nem haladhatna.

Valószínű, sőt bizonyos, hogy a török né-pet az alkotmány nem teszi szabadá. De utat nyithat egy új érának. A nyugati államok ka-pitalistái máris elárasztották a török birodal-mat. S fejlődésben van a török kapitalizmus is. A kapitalizmus pedig nem igen tűri a kényu-ralmat. Oszályuralmat akar teremteni. S az új-törökök forradalma tulajdonképpen nem más, mint a fejlődő török burzsoázának for-radalma, mely gazdaságilag erőre kapván, ke-zébe akarja ragadni ennek a gazdasági erőnek reflexét, a politikai hatalmat is. Csakis így le-het megérteni a német császárnak, a kapita-lista osztály becézett lovagjának üdvözlő táv-íratát, melyet a szultánhoz küldött az alkot-mányi proklamálásakor. Sőt mi még ennél is többet jelent, a porta a német kormánytól kapta a tanácsot, hogy az abszolutizmus he-lyébe alkotmányos kormányformát állítson.

Ahátta volna a német kormány ezt a ta-nácsot, ha a forradalom burzsoa jellegével tisz-tában nincs? Az a német kormány, mely a ka-pitalista osztály akarátának legideálisabb vég-rehajtó bizottsága. A török burzsoázának, a török kapitalizmusnak forradalmát csak rokon-szenvel kísérhetik a többi ország burzsoázái, kapitalistái, mert a török németközöi. Lehet, hogy az összeülő török parlament is úgy jár, mint a perzsáké: vérbe fullasztják. De azért előbb vagy utóbb győzniök kell, mert a fejlő-dés törvényei igazolják céljaikat. A török nép, mint minden ország burzsoa forradalmában, eszköz lesz a régi uralom megdöntésére s az-után nyakába fogja venni az osztályuralom újá-ját.

A török alkotmány nem fog békét jelenteni, hanem újabb harcot, mert újabb erőket fog egymással szembe állítani.

Az Egyesült Államok kormányformája min-taképe a politikai demokráciának. S itt igazo-lódik legjobban s leggyakrabban, hogy kapita-lista termelési rendszer mellett a legdemokra-tikusabb alkotmány is csak leple az uralkodás-nak és szolgaságnak. Amit a union square-i demonstrációnál a kapitalizmus egyik csatlós-a úgy fejezett ki legfrappansabban, hogy a "rendőrből hatalmasabb az alkotmánynál."

Ki ne emlékezne a coloradoi véres sztrá-jkora — hogy csak az újabb idők eseményei közül említsünk néhányat? Éveken keresztül nem volt az a gázság, melyet a munkásokkal szemben el követtek volna a kapitalisták a hadsereg segélyével. A hadsereg, mely az al-kotmány szerint az országot volna hivatva vé-delmezni, a munkássztyállyal szemben a ka-pitalista érdekeit védelmezte, akár adott erre okot a munkásság, akár nem. Nem volt a szó-lászsabadságnak, a gyülekezési szabadságnak, a személyes szabadságnak egy alkotmányos biztosítéka sem, melyet lábbal ne tipotnak vol-na. A gyilkolás, a bebörtönzés, a száműzés napirenden volt. S hiába volt minden hivat-kozás az alkotmánynya. "Pokolba az alkotmány-nyal" — vágta vissza a katonák parancsnoka, ha az alkotmánynya hivatkozott. Az Egyesült Államok nem egy embernek abszolút uralma alatt áll. Az osztályuralom jármát nyög: s az alkotmányos palást csak a népszabadságot gyilkoló tört rejti el.

Ki ne emlékezne a nyugati bányászvezérek pörére? Az alkotmány nem biztosította-e őket is arról, hogy vádléval nélkül el ne fogattas-sanak, az állam területéről a törvényes formák mellőzése nélkül el ne raboltassanak, ügyük pedig gyorsan le ne tárgyalassék?

Az alkotmány szerint mindezt nem lett volna szabad megtenni velük. De az uralkodó osztály érdekei mást követeltek. A hatalom a jog előtt járt. Hiába özlönlöttek az ország minden részéből a tiltakozások ezrei Wood bírósághoz. A bíróság, a "polgári szabadság védbástyája", mint a polgári lapok a bíróságot nevezni szok-ták, egy ország népének tiltakozásával szem-ben is jóvá hagyta az alkotmányos jogok leg-brutálisabb megsértését. Hiába özlönlöttek a tiltakozások ezrei a végrehajtó hatalomhoz, az elnökhöz, követelve közbérlését az alkotmány megcsufolásával szemben. A "nem kívánatos polgárok" nem tarthatták igényt a jogok biztosítására, mely mindenkit egyaránt illelne meg. S ki ne tudná azt, hogy a munkássztyállyal tagjai, ha az osztályuralom ellen harcba száll-tak, minden időben a "nem kívánatos polgá-rok" kategóriájába soroztattak, kikkel szem-ben az alkotmányt félre lehet tenni s büntet-lenül lehet használni a fegyvert, rendőrbotot, a vérebekeket, a börtönt.

Ki ne tudná, hogy a népképviselet nem a népet képviseli, hanem az uralkodó osztályt? Nem volt még egyetlen, a törke és munka ér-dekeibe vágó törvényjavaslat sem, mely alá ne lett volna vetve első sorban a kapitalista osztály jóváhagyásának. Néhány évvel ezelőt, mikor a cukorvám kérdését tárgyalták s egyes "népképviselek" kifogásolták a javaslatot, mivel az ő felfogásuk szerint káros hatással lenne a cukorgyárosok érdekeire, mi volt a védeke-zés? A javaslat előadója megnyugtatta a két-kezőket s aggódókat, hogy a javaslat ellen a cukorgyárosoknak nincs semmi kifogásuk an-nál inkább sem, mert éppen ők azok, kik a ja-vaslatot átdolgozták úgy, hogy érdekeiknek legjobban megfeleljen. Amire aztán a "népkép-viselek" megnyugodott lelkiismerettel szavaz-ták meg a javaslatot. Kell-e ennél meggyőzőbb bizonyíték, hogy az alkotmány s a törvényho-zás minden ága nem szolgál egyéb célt, mint az osztályuralomnak alkotmányos mezbe öltöz-tetését?

Az utóbbi években a példák száza igazol-ják, hogy azokban az esetekben, melyekben sztrájkok alkalmával a munkások óhajták a kormány közbelépését a sztrájk békés lebo-nyolítására, ha a kormány immel-ámmal ki is nevez bizottságot, még ha ez a bizottság a leg-jogosabbnak kénytelen is elismerni a munká-sok követelését, a bizottság kijelenti, hogy a két fél makacs magatartásán megtörik minden békés kísérlet, tehát megszakítja a tárgyalá-sokat. S ugyanakkor a kapitalistáknak rendelke-zésére áll a rendőrség, a milícia vagy akár a szövetségi hadsereg is, hogy provokálja vagy terrorizálja a munkásokat. Az államhatalom állott-e csak egyetlen esetben is a munkások rendelkezésére? Rendeltek-e ki katonaságot, hogy a munkásokat védelmezzék a kapitalisták detektívjei, privát rendőrei s minden más bé-renci ellen? Még nem volt rá eset.

És nem látjuk-e, hogy a polgári pártok el-nökjelöltjei miként igyekeznek megnyugtanni a gyárosok szövetségét, az üzletemberek tá-rsulatát, a bankárok testületét, lehetőleg min-den kapitalista érdekeszövetkezetet külön-külön és egybevéve, hogy platformjaik frázisai a munkások jogairól egyáltalán nem fogják sérteni az ő érdekeiket, mint hogy nem fogják előmozdítani a munkásokot? (Bár az utóbbi csak sorok közt szokták kifejezni.) Buzgó-ságunkban sokszor megfélekednek a kellő óva-tosságról s elárulják, hogy nem akarnak mást tenni, mint amire hivatva vannak: a kapitalista érdekeket szolgálni. Az osztályuralmat fenntartani. Az osztályuralmat pedig nem lehet összeegyeztetni igazi alkotmányossággal. A kettő közül csak az egyik érvényesülhet. Ed-dig még mindig az osztályuralom érvényesült.

Ezért tölt el bennünket másfajta megelé-gedés, mint a gazdasági despotizmussal össze-kötött politikai demokráciának hivat a egy-egy országban az abszolút uralmat az osztály-uralom váltja fel. Ők végső megoldást látnak ott, ahol mi új küzdelem kezdetét látjuk.

Amint a fejlődés nem ismer ugrást, nem ismer megállást sem. Egy ember kényuralma után nem következhetik, csak osztályuralom. S amint a török nép most alkotmányt szerzett, mely takarója lesz az osztályuralomnak, egy-kor meg fogja dönteni ezt az alkotmányt az osztályuralommal együtt.

ÁTLAGBÉR, NAPIBÉR.

Egy kapitalista lap hosszú értekezésén rá-gódi az a kérdésen, hogy vajjon a munka-adóra nézve az előnyösebb-e, ha napibért fizet, vagy ha darabszám szerint dolgoztat. A lap hasábjain megszólalnak a munkaadók is és a saját szempontjukból fejtegetik, hogy mely módon végeztetett munka hoz több hasznot számukra.

A nagyobb rész a darabszám munkát tartja előnyösebbnek, csak éppen azon sajnál-kozik, hogy nem minden munkát lehet darab-számra végeztetni. Azt ajánlják tehát, hogy módot kell keresni arra, hogy minden munka, még a napszám munká is átlagztatás mellett legyen végeztethető. Szerintük a darabszámra végeztett munka teljesen fedi a munkáltozó ér-dekeit.

Számításba véve az anyag beszerzési árát, figyelembe véve a géprongálásból eredő érté-csökkenést s hozzáadva a készanyag ráktárol-levése által előállott kamatvesztéséget, tudva az áru forgalmi értékét, nagyon könnyen ki-számíthatja egyrészt azt, hogy mennyi munka-bért fizessen munkásainak, másrészt pedig a haszon reális számításával biztosítva van. Soha-szem fordulhat elő — mondják — hogy a mun-kaadó tulfizesse a munkást, mint az megtörtén-het a napibér mellett végzett munkánál. Ugyanis a napibér mellett dolgozó munkás — úgy mondják — nem arra fekteti a fősúlyt és nem azon célból összpontosítja minden ere-jét, hogy a munka gyorsan és jól legyen elvé-gzve, hanem csak azt nézi, hogy a munkaidő leteljen s nem törődik azzal, hogy az áru elké-szül-e vagy nem. Így sok felügyelőre, hajcsárra van szükség, ki a munkásnak folyton nyomá-ban van. Ilyformán a haszon soha előre meg nem határozható s a haszon változásnak, csök-kenésnek van kitéve. Arra kell tehát törekedni, hogy minden munka darabszám szerint vége-ztessék s ezt keresztül viendő, szükséges, hogy a munkaadók erre nézve egymás közt megegye-zzenek.

A munkáltozó másik csoportja a napibér-ért való dolgoztatás mellett foglal állást. Vé-leményük szerint ezt nemcsak az indokolja, hogy nem lehet minden munkásra átlagbért megállapítani, hanem egyenesen a munkaadók érdeke, a haszon biztosítása kívánja meg a napibér fizetését. A darabszám munkánál ugyanis minden elővigyázat s legnagyobb fokú árleszállítás mellett is megtörténik, hogy a munkások sokat keres és ez a sok kereset minden-kor a munka jól elvégzésének a rovására megy. Példákat hoznak fel, hogy ott, ahol átlagbér szerint dolgoztatnak és oly alacsony átlagára-kat állapítottak meg, miszerint joggal hihették, hogy ember által elvégezhető leggyorsabb, foly-tonos munka mellett sem lehetséges nagy mun-kabért már elérni, még ott is voltak oly mun-kások, kik emberi erejüket a végtelenségig meg-feszítve, háromszor annyi bért értek el, mint amennyit különben napibér gyanánt kaptak volna.

Arra kell tehát törekedni a munkaadóknak, hogy erélyes munkafelügyelők alkalmazása ál-tal végeztessék el ugyanazt a munkát napibér fizetésé mellett. S ez könnyen elérhető, ha meg-szabják a bizonyos számú munkás által elvé-gzendő munkamennyiséget, a munkások föl-e munkafelügyelőket helyeznek, kik kenyerük el-vesztésének félelmétől izzete a munkásokat a kiszabott munka elvégzésére szorítják.

A napibér fizetése az előnyösebb — mon-dják — csak arról kell gondoskodni, hogy a munkás a munkaidő tartama alatt folyton dol-gozzék.

Igy tanácsokznak a kapitalisták azon: hogy mily módon lehetne a munkást még jobban ki-zsákmányolni.

És mit tesznek a munkások? Átlagbér és napibér mellett türik a kiszákmányolást.

FIGYELEM BIZALMIFÉRFIAK!

Augusztus hó 16-án, vasárnap, d. u. pontban 2 órakor a Népakarat szerkesztőségében (516 E. 6th St.) rendkívüli

BIZALMIFÉRFI ÉRTEKEZLET

tartatik. Felhívjuk a közeli osztályokat, hogy — tekintve az értekezlet rendkívüli fontos napirend-jét — feltétlenül képviseltesék magukat, és fel-hívjuk az összes osztályokat, hogy jelentései-keket idejében küldjék be.

Az Am. Magy. Szoc. Munk. Szöv. Központi Vezetősége.

ESEMÉNYEK.

KI HAZUDOTT? — A CÁR ÉS A FINNEK. — TOLSZTOJ TILTAKOZIK. — A TÖR-VÉNY CSÖDJE.

A west pointi katonai iskolából annak ide-jén kicsaptak nyolc kadétot. A minden lében kanál Rooseveltt akarta így, hogy nagyobb fe-gyelemre szoktassa a kadétoakat. Természetes, hogy Rooseveltt nem lett volna Rooseveltt, ha nem nyilatkozik. Tehát Loeb, a magántitkár, kibocsájtotta az elnök meghagyásából egy nyi-latkozatot, melyet a lapok közöltek is. S e nyilatkozatban aztán az elnök tudtára adta a kíváncsi világnak, hogy ő milyen szigoruan nevelteti a kadétoakat.

Azonban a kíváncsi világnak nem tetszett ez a szigorúság s heteken át lebegett felszinen az ügy, míg végre Wright hadügyminiszter felkereste az elnököt s megmagyarázta, hogy sokkal okosabb, ha a kadétoakat visszahívják. Igen, de hát mi lesz akkor a keményhangu el-nöki nyilatkozatokkal? Erről egészen megféle-keztek. Loeb, a titkár, vakáción lévén, az elnö-köt nem volt ki figyelmeztesse s így aztán megjelent az elnök legújabb nyilatkozata, a melyben kijelenti, hogy mit sem tudott a ka-détoak elcsapásáról. Most aztán szelében-hosz-szában folyik a találgatás: Ki hazudott? Az el-nök-e, a hadügyminiszter-e avagy pedig a tit-kár?

Amilyen világos az elnöki baklövés, éppoly világos, hogy a szegény titkár szívesen ma-gára vállalná, mint már egyszer tette, hogy ő a bűnös, de hát nem lehet, mert az előbb kiadott nyilatkozat annyira ismert volt, hogy — ha nem az elnök nevében közöltetett volna, rögtön meg lehetett volna cáfolni.

Igy aztán most mélyen hallgat az elnök is, a hadügyminiszter is, meg a titkár is, a kívánc-si világra hagyván annak megállapítását, hogy ki hazudott?

Augusztus 5-én ült össze Helsingsforsban a finn parlament. A cár, mint Finnország nagy-hercege, orosz, finn és svéd nyelven olvastatta fel a trónbeszédét:

"Közel egy század mult el, mióta Finnország az orosz birodalom kiegészítő része lett. Ennek a nagyhatalomnak védelme alatt a nagyherceg-ség szép anyagi és értelmi haladást ért el. Azonban nagy sajnálatunkra, a finn nép és az orosz nemzet között a szolidaritás érzete és Finnországnak kellő lekötöttségére a birodalom iránt, melynek uralma alá helyeztetett, nem valósult meg s nem fejlődött egyidejűleg. Az előző parlament vitáiban folytonosan ha-mis felfogás nyilvánult meg ama helyzetet ille-tőleg, melyben a birodalomnak ez a része van s a kötelezettségeket illetőleg, melyek a kölö-sönösségből a finn lakosságra hárulnak. Végre az utolsó parlament elő határozatának elfoga-dását határozta el március 14-én, mely keserű kritikát gyakorolt uralkodói rendeleteink föl-ött. Feloszlatta azt a parlamentet, új választ-ást rendeltünk el s összehívjuk az új parla-mentet. Isten áldását kérjük munkátoakra és erősen hisszük, hogy ennek a résznek s a birodalom többi részeinek érdekössége me-gvalósul. Kijelentjük, hogy az új parlament megnyílt."

A cári trónbeszéd egyben alaposan téved. Téved pedig abban, hogy az orosz nemzet és a finn nép közt nem volna meg az érdekösség s a szolidaritás érzete. Meg van és azt a cár érzi legjobban. Akármelyik része legyen az az orosz birodalomnak, a cárt egyképen gyűlölik s a cári uralmat egyaránt igyekeznek lerázni. A finnek épp úgy, mint az oroszok, harca-léskednek, de nem egymás ellen, hanem a cár és kormányja ellen. És az érdekösséget s a szo-lidaritást érzetét nemcsak a forradalmárok, ha-nem olykor-olykor a cár véreibeinek kiömlő vére is megpecsételi. Esetleg megpecsételi még a cárnak vére is!

Multkor közöltük Tolstoj hatalmas tiltako-zását az orosz uralom brutalitásaival szemben. Azóta Tolstoj kiáltványa megjelent a világ majdnem minden nyelvén s röpirat alakjában terjesztik minden felé. Az orosz kormány nem meri kezét Tolstojra tenni, mivel attól tart, hogy ezzel magára zudítaná az egész világ közvéleményét, mint annak idején Gorkij el-fogatásával s kénytelen lesz Tolstojt szabadon bocsájtani, mint Gorkijt. Hanem annál irgal-matlanabban üldözi a röpiratok terjesztőit.

Most aztán Tolstoj energikus tiltakozást kö-zöl az augusztus 8-iki angol lapokban. A kor-mány eljárását igazságtalannak, kegyetlennek s bámulatosan ostobának jelente ki, követeli,

hogy ne a röpirat terjesztőit, hanem őt helye-zék vád alá. Kijelenti, hogy mindaddig fog írni, míg hivatását, úgy mint ő felfogja, be nem tölti.

A Canadian Pacific Railrodon 11 vagy 12 ezer ember sztrájkol. Az Egyesült Államokban ahányszor közszolgálati munkások sztrájkol-tak, a lapok mindig törvényt követeltek, hogy a munkásokat és a munkáltozókat megegye-zésre kényszerítse a közösség érdekében. Cana-dában van e törvény. A Lemizux-törvény szerint, az esetben, ha vasutakon, hajókon vagy oly munkakörben át ki a sztrájk, ahol a közön-ségnek kárt vagy kellemetlenséget okoz, a munkásügyi miniszter három tagu bizottságot nevez ki, egyet a társulat, egyet a munkások ajánlatára, a harmadikat pedig a két bizottsági tag ajánlatára. Így volt a mostan folyó sztrájk előtt is. A vasutársulat — meggyőződve állás-pontja helytelenségéről, nem akart belemenni a békés tárgyalásba s képviselőjét visszahívta a tárgyalásról és a békéltető-bizottság jelen-tését, illetve határozatát, tiltakozással vette tu-domásul. A munkások pedig egyenesen vissza-utasították s így, — törvény vagy nem tör-vény — kitört a sztrájk s a canadai kormány tehetetlen az adott körülmények között. Be-igazolást nyert, hogy az osztályharcot törvé-nyileg szabályozni nem lehet. A gazdasági erőnek gazdasági téren kell megvívni csatá-ikat s a harcból az erősebbnek kell győztesen kikerülni. A munkásoknak jó, ha igazságaik demonstrálására parlamenti akcióhoz folya-modnak, de követeléseik kiküzdésére gazdasági szervezés, gazdasági hatalom kell!

ALDOZATOK.

Az amerikai vasutakra felügyelő "Interstate Commerce Commission" közzétette jelentését az 1907-ben előfordult vasuti balesetekről, és a lefolyt év alatt a vasutak által történt elgázolásokról. A jelentés adatai bizonyítják, hogy a gyilkosságok száma rettenetesen emel-kedőben van. 1907-ben a vasutak nem keve-sőbb, mint tizenegyszer nyolcszáz hatvan-kilenc embert gázoltak agyon, 111,016-ot pedig nyomorékká tettek. Összesen tehát 122,855 ál-dozata volt a kapitalista kapzsiságból eredő gyilkosságoknak, mely szám 17,000-el mulja felül az Egyesült Államok szárazföldi és ten-geri hadseregének létszámát.

Másszóval, a vasutak több áldozatot meszá-roltak le, mint ha az Egyesült Államok had-serege egy esetleges nagy háboruban az utolsó emberig elpusztult volna. A megelőző 1906-ik évi elgázolásokat tekintve azt találjuk, hogy a halállal végződő balesetek száma 1221-el, a nyomorékká tették száma pedig 13 ezer 310-el szaporodott. Az évnek minden napján, a nap minden órájában, éjjel és nap-pal, jó és rossz időben minden négy és egy-negyed percre esik egy elgázolás. A vasuti al-kalmazottak közül minden 125-ik adózik halá-lal kizsákmányolójának, minden 8-ik pedig megsebesül.

Szolgálati átlagos időt tekintve, mindazok, akik a vasutnál dolgoznak vagy halállal fizet-nek vagy nyomorékká lesznek. Azonban mint minden évben, úgy 1907ben is a legtöbb halá-los elgázolás az úgynevezett "tűspasszer"ek között fordult elő; azok között, akik a teher-vonatokon utaznak egyik helyről a másikra munkát hajtva, tehát a munkanélküli mun-kások között. Ezek soraiban több a halálozási, mint a sebesülési eset. 1907-ben 5612 ily sze-rencsétlen került a kerekek alá s 5571 halt meg közülük. A vonatokon utazó utasok közül min-den 2,222,691-ik lelte halálát. 1906-ban, ellenben 1907-ben már minden 1,432,631-ik lett a halál fia és minden 67,012-ik megsebesült.

1906-ban 70,103,135 mértföld ut volt megte-hető az átlagszámítás szerint, mielőtt valaki kivégeztetett, 1907-ben már 45,440,253 mért-föld utnál az utas lerailroadoztatott.

Mindazonáltal a vonatok mindig tömve vol-tak s hajtották a nagy hasznot gazdáknak.

Hogy valamely bizottsági intézkedések megtételére szorítottassanak a vasutársaságok — szó sincs, de nem is lehet szó ott, ahol a vasutak felügyelő-bizottsága is, kormánynyal, elnökkel egyetemben a vasutirányok zsebé-ben van.

